

**СТРУКТУРА ТА ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ
АНГЛІЙСЬКОЇ СФЕРИ МЕДИЧНОЇ ТЕХНІКИ**

Шифр: 035

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. СТРУКТУРА ТА ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СФЕРИ МЕДИЧНОЇ ТЕХНІКИ	5
1.1. Структура та особливості перекладу двокомпонентних термінів	6
1.2. Структура та особливості перекладу трикомпонентних термінів	7
1.3. Структура та особливості перекладу чотирьохкомпонентних термінів	13
1.4. Структура та особливості перекладу п'ятикомпонентних термінів	25
1.5. Структура та особливості перекладу шестикомпонентних	29
ВИСНОВКИ	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	33

Вступ

Дана конкурсна робота відображає результати дослідження структурних типів та особливостей перекладу англomовних термінів медичної техніки українською мовою. Для дослідження була обрана сфера медицини, оскільки наукова термінологія даної галузі має одну з найскладніших систем організації лексики і вимагає ретельного вивчення, особливо це стосується пристроїв, що імплантуються, які в даний час отримали широке застосування.

Актуальність дослідження зумовлена великим значенням медицини в науковому прогресі, розвитком міжнародної взаємодії в цій галузі, необхідністю систематизації та стандартизації терміносистеми та виявлення способів перекладу з англійської мови на українську мову.

Новизна роботи полягає в тому, що вперше було проведено аналіз структури термінів та способів їх перекладу досі не зафіксованих у спеціальних словниках.

Метою даної наукової роботи є виявлення особливостей перекладу англomовних багатокомпонентних термінів медичної техніки в залежності від їх структури на українську мову.

Відповідно до поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- 1) відібрати терміни з англomовної технічної інструкції до медичної техніки та їх переклади українською мовою;
- 2) описати структури досліджуваних термінів та виявити їх особливості;
- 3) повести аналіз перекладу англійських багатокомпонентних термінів медичної техніки українською мовою;
- 4) виявити особливості перекладу англійських багатокомпонентних термінів медичної техніки, характерні кожної структури.

Об'єктом цього дослідження є англійські багатокомпонентні терміни медичної техніки.

Предмет – структура англійських багатокомпонентних термінів та способи їхнього перекладу на українську мову.

У роботі були використані такі **методи** та **прийоми** дослідження: описовий, контекстуальний, порівняльно-порівняльний, суцільний вибірки, кількісного підрахунку.

Матеріалом дослідження слугували 300 англійських багатокомпонентних термінів та їх переклади на українську мову, відібрані методом суцільної вибірки з технічної інструкції по роботі цифрового двокамерного імплантованого кардіовертера-дефібрилятора «MAXIMO II DR D284DRG».

Теоретичною базою роботи є праці сучасних вітчизняних і зарубіжних лінгвістів, присвячені загальному опису мови медичних текстів, аналізу її структурно-семантичних особливостей, класифікації медичних термінів та специфіки їх перекладу. Під час роботи над запропонованою темою були вивчені наукові праці науковців: О. Дрюченко, А. Зіменковський, О. Ісаєва, О. Каптуренко, Г. Карцер, І. Кучеренко, Д.С. Лотте, В.М. Лейчик, В. Левченко, Г. Навчук, Н. Рябокінь, М. Сайко, М. Фастовець, Р. Якимчук, Austrin Miriam, Birmingham James та інших [1; 5; 7; 8; 10; 11; 15; 16; 17; 18-19; 22-23; 24; 27; 30; 31; 32].

Теоретичне значення роботи полягає у тому, що результати цього дослідження та висновки є певним внеском у загальний розвиток лінгвістики тексту, прагмалінгвістики, перекладознавства та сприяють розробці проблем вивчення мови як суспільного явища в тісному зв'язку з практичною діяльністю людини.

Структура роботи: наукове дослідження складається зі вступу, одного розділу, висновків, списку використаних джерел.

У вступі обґрунтовується вибір теми даного дослідження, заявляється актуальність та новизна дослідження, розкривається мета, визначаються завдання, а також описується короткий зміст основних частин роботи.

У першому розділі наводиться докладний аналіз структури та способів перекладу багатокомпонентних англомовних термінів українською мовою з метою виявлення взаємозв'язку між структурним типом термінів і способом його перекладу.

Наприкінці викладаються основні результати проведеного дослідження, позначаються перспективи подальшого вивчення термінів медичної техніки.

РОЗДІЛ I. СТРУКТУРА ТА ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ АНГЛІЙСЬКОЇ СФЕРИ МЕДИЧНОЇ ТЕХНІКИ

Технічний переклад призначений для обміну спеціальною науково-технічною інформацією для людей, які розмовляють різними мовами. Правильний переклад технічних термінів – основне завдання під час перекладу технічних текстів, тому проблема перекладу термінів у цій галузі особливо актуальна. Для подолання труднощів технічного перекладу проводяться різні лінгвістичні дослідження, складаються спеціальні термінологічні словники та бази даних – це допомагає стандартизувати використовувану термінологію і спростити переклад.

У цій роботі проаналізовано понад 300 англійських багатокомпонентних термінів, які зібрали прийомом суцільної вибірки з інструкції до медичного приладу «MAXIMO II DR D284DRG» [45]. Дані терміни відрізняються за кількістю компонентів та морфологічною структурою. У роботі будуть докладно досліджені багатокомпонентні терміни, починаючи з найменшої кількості компонентів – двох компонентів і до найбільшої кількості компонентів – шести компонентів.

Двокомпонентні терміни становлять 150 одиниць, до них належать такі терміни, як: "refractory period - рефрактерний період", "ventricular sensitivity - шлуночкова чутливість", "ablation catheter - абляційний катетер". Трикомпонентні становлять 130 одиниць, наприклад: "heart rate variability - варіабельність серцевого ритму", "atrial ventricular interval - передсердно-шлуночковий інтервал", "ventricular tachyarrhythmia therapies - терапія шлуночкових тахіаритмій". У процесі аналізу матеріалу також були виділені чотирикомпонентні терміни, яких налічується 30 одиниць, до них входять такі терміни, як "single chamber atrial mode - однокамерний передсердний режим", "left ventricular pace polarity – полярність стимуляції лівого шлуночка», «excessive fibrotic tissue growth – розростання сполучної тканини». П'ятикомпонентні та шестикомпонентні терміни склали нечисленні групи. До п'ятикомпонентних відноситься 7 термінів, наприклад: "coated implantable cardioverter defibrillator device - імплантований кардіовертер-дефібрилятор з покриттям", "post ventricular atrial refractory period - післяшлуночковий передсердний

рефрактерний період". Шестикомпонентні склали 2 терміни: "wireless activated implantable devices with telemetry range - активовані бездротові пристрої, що імплантуються з телеметрією", "digital dual chamber implantable cardioverter defibrillator - цифровий двокамерний імплантований кардіовертер-дефібрилятор.

Тут і далі в роботі як приклад будемо наводити близько трьох термінологічних одиниць на кожен спосіб перекладу, а також давати докладні коментарі щодо структури та перекладу. Усі терміни систематизовані та представлені у Додатку.

Найчисленнішими групами багатоконпонентних термінів в англійській мові є двокомпонентні і трикомпонентні терміни, що говорить про тенденцію до формування терміносистеми досліджуваної галузі наукового знання. Оскільки будь-яка терміносистема прагне стислості, саме скорочення числа компонентів у термінах.

Під час аналізу зібраного матеріалу було підраховано кількісне та відсоткове співвідношення компонентів в англійських термінах. Отримані результати представлені у Таблиці 1.

Таблиця 1 – Кількісне та відсоткове співвідношення багатоконпонентних термінів англійської мови за кількістю компонентів.

Кількість компонентів	2	3	4	5	6
Кількість термінів	150	130	30	7	2
Відсоток	49,3	39,2	8,3	2,5	0,7

1.1. Структура та особливості перекладу двокомпонентних термінів

Із 300 термінів, представлених для аналізу, двокомпонентні терміни становили 150 одиниці (50 %).

Тут і далі дослідження будуватиметься за принципом від найчисленнішої групи структур та способів переведення до найменшої. Почнемо з аналізу структурних моделей двокомпонентних термінів. Найчастішою структурою у

двокомпонентних термінів виявилася модель A+N (прикметник + іменник), що склала 75 термінів, наприклад: «autonomic disfunction – вегетативна дисфункція», «median sternotomy – серединна стернотомія», "venous perforation - перфорація вени". Наступною структурою, що часто зустрічається, є N+N (іменник + іменник), яка представляє групу з 61 терміну, наприклад: «electrolyte imbalance – порушення електролітного балансу», «capture threshold – поріг захоплення», «defibrillation pulse – імпульс дефібриляції». До групи нечисленних структур увійшли N+prep+N (іменник + прийменник + іменник) і V+N (дієслово + іменник), що склали по 4 і 2 терміни відповідно. Прикладами до першої структури, що входить у нечисленну групу, можуть бути такі одиниці, як «acceleration of tachyarrhythmias – прискорення тахіаритмій», «beginning of service – початок терміну служби», а прикладом другої структури є термін «verify patient – перевірка пацієнта».

Крім того, у групі з двокомпонентних термінів було виявлено, що при перекладі українською мовою свою часткову структуру зберегло 92 терміни з наявних 150 термінів. Це число входить 51 термін, що належить структурі A+N і 41 термін, що відноситься до структури N+N. Примітно, що кожен з 51 терміну структурної моделі A+N був перекладений калькуванням, а з 41 терміну, що залишилися, які належать структурній моделі N+N, 40 одиниць, що зберегли структуру при перекладі, були перекладені за допомогою родового відмінка і 1 одиниця за допомогою калькування.

Як приклади термінів із збереженням структури, що належать A+N і перекладених калькуванням, можна навести такі одиниці: «inappropriate shocks – неадекватні розряди», "scattered radiation - відбите випромінювання", "external defibrillation - зовнішня дефібриляція". Прикладами збереження структури N+N є: «standby mode – режим очікування», «lead dislodgment – зміщення електрода», "defibrillation threshold - поріг дефібриляції". Всі три терміни перекладені за допомогою родового відмінка.

Крім того, в процесі аналізу двокомпонентних термінів зустрілися випадки переходу зі структури N+N A+N, наприклад: «magnet rate – магнітна частота».

Під час аналізу зібраного матеріалу було виявлено, що найпродуктивнішим способом перекладу двокомпонентних термінів виявилось калькування, на частку якого припало 69 термінів від загальної кількості. Другим за продуктивністю виявився переклад із використанням родового відмінка, який увібрав у себе 48 термінів. Далі йде переклад одного з компонентів групою слів, що пояснюють, який склав 21 термін. Найбільш непродуктивними способами виявилися переклад за допомогою прийому опущення, що становив 2 терміни, а також переклад із зміною порядку слів атрибутивної групи та переклад з використанням прийменників, які склали по 1 терміну відповідно. Далі докладніше розглянемо кожен із способів перекладу.

1. Найчастішим способом перекладу виявилось калькування, яким було переведено 69 термінів (48,6%). Приклади представлені у Таблиці 2.

Таблиця 2 – Термін, його переклад та контекстне значення.

Ventricular cardioversion	Шлуночкова кардіоверсія	The device can respond to a VT or FV episode by delivering <i>ventricular cardioversion</i> therapy to the patient's heart.	Пристрій може відповісти на епізод ШТ (шлуночкової тахікардії) або ФШТ (фібриляції шлуночків), доставляючи терапію шлуночкової кардіоверсії до серця пацієнта.
---------------------------	-------------------------	---	--

Калькування це точний переклад значних частин іноземної мови і, як видно, у кожного компонента у всіх вище представлених англійських термінах існує еквівалент, що встановився в українській мові. Ще однією особливістю є те, що в наведених вище прикладах один з компонентів перекладається за допомогою транскрипції, наприклад: *ablation* – абляційний, *inhibition* – інгібування, *cardioversion* – кардіоверсія. Це можна пояснити тим, що багато медичних термінів походять від латинського: абляція (лат. *Ablatio* – відібрання), інгібування (лат. *Inhibere* – затримувати), кардіоверсія (гр. *kardia* – серце + лат. *verto, versum* обертати,

повертати). Крім того, при перекладі збереглася структура термінів, наприклад: false inhibition (adj + noun) - хибне пригнічення (прил + сущ), ablation catheter (adj + noun) - абляційний катетер (прил + сущ).

2. До наступного частотного способу перекладу з використанням родового відмінка належить 48 термінів (33,8%). Приклади представлені у Таблиці 3.

Таблиця 3 – Термін, його переклад та контекстне значення.

Cardiac tamponade	Тампонада серця	Potential adverse events associated with the use of transvenous leads and pacing systems include, but are not limited to, the following events: pericardial effusion, keloid formation, venous perforation, erosion, <i>cardiac tamponade</i> , etc.	Можливі небажані події, пов'язані з використанням трансвенозних електродів та систем стимулювання, включають, але не обмежуються, наступними подіями: перикардіальний (вилив), формування келоїдів, перфорація вен, ерозія, серцева тампонада тощо.
Venous perforation	Перфорація вен	Potential adverse events associated with the use of transvenous leads and pacing systems include, but are not limited to, the following events: pericardial effusion, keloid formation, venous perforation, erosion, <i>cardiac tamponade</i> , etc.	Можливі небажані події, пов'язані з використанням трансвенозних електродів та систем стимулювання, включають, але не обмежуються, наступними подіями: перикардіальний випіт, формування келоїдів, перфорація вен, ерозія, серцевий тампонада тощо.

Відомо, що англійська мова входить до групи аналітичних мов і характеризується відсутністю системи відмінків, а граматичні відношення виражаються через синтаксис. У свою чергу, українська мова відноситься до групи флективних мов, в яких передача граматичних відношень відбувається за допомогою закінчень (флексій). Дані відмінності в мовах відіграють велику роль при перекладі, що можна спостерігати на одному з наведених прикладів: *venous perforation* - перфорація вени. Якщо перекладати цей термін дослівно, то вийде венозна перфорація, але цього формулювання терміна немає в українській, тому доводиться вдаватися до використання відмінків і міняти місцями компоненти. До решти термінів можна застосувати аналогічну схему.

3. Далі слідує спосіб перекладу одного з компонентів групою пояснюючих слів, яким перекладено 21 термін (14,8%). Приклади представлені у Таблиці 4.

Таблиця 4 – Термін, його переклад та контекстне значення.

Torque wrench	<i>Динамометр</i>	The <i>torque wrench</i> is designed to prevent damage to the device from overtightening a setscrew.	Динамометр призначений для запобігання пошкодженню пристрою через перевантаження при затягуванні регульовального гвинта.
---------------	-------------------	--	--

Іноді при перекладі складно висловити точне значення того чи іншого слова, а дослівний переклад або переклад за допомогою прийменників або родового відмінка спотворюють сенс, тому щоб уникнути неправильної інтерпретації при перекладі вдаються до додавання слів, що пояснюють. Розглянемо докладніше на одному з прикладів: «electrical reset - скидання значень параметрів електроживлення». В даному прикладі недоречно вдаватися до перекладу за допомогою калькування, тому що сенс терміну

електричний скидання буде неясним, а в технічному перекладі дуже важливо правильно передати зміст того чи іншого терміну. Тому єдино правильним способом перекладу є використання слів, що пояснюють, де reset – скидання значень параметрів, а electrical – електроживлення.

В даному випадку структура термінів англійської мови в основному будується за моделлю A+N, проте при перекладі на російську додається від двох до трьох компонентів. Розглянемо з прикладу кількох термінів. Термін electrical reset, що має структуру A+N, при перекладі на українську мову розширюється і звучить як скидання значень параметрів електроживлення, за рахунок цього структура терміну змінюється на N+N+N+N. Прикметник електричний трансформується в іменник, а також додається два інших іменники: значення і параметр. Термін pericardial effusion, що має структуру A+N у перекладі, звучить як випіт у порожнину перикарда (N+prep+N+N). У структурі прикметник знову змінюється на іменник і додається прийменник.

4. Зі 142 термінів 2 (1,4%) були перекладені прийомом опущення: і «electrosurgical cautery – електрокаутеризація» та «pin plug – заглушка». У цьому прикладі семантично надлишкові мовні одиниці українською мовою були опущені. Якщо провести розбір за компонентами, то pin – болт, барило, а plug – заглушка, пробка. В англійській мові в терміні міститься інформація про форму (оскільки заглушка схожа на болт) і призначення пристрою, в українській, щоб уникнути словесної перевантаженості, у терміна залишили тільки його призначення, що можна бачити з контексту: «Щоб забезпечити безпеку пристрою, закривайте заглушками порти електрода, що не використовуються».

5. Проведемо дослідження наступного способу перекладу зі зміною порядку слів атрибутивної групи, що становить 1 термін (0,7%). Приклади представлені у Таблиці 5.

Таблиця 5 – Термін, його переклад та контекстне значення.

Therapeutic ultrasound	Ультразвукова терапія	Do not expose the device to therapeutic ultrasound.	Не піддавайте пристрій впливу ультразвукової терапії.
------------------------	-----------------------	---	---

Ключовим фактором використання цього способу перекладу є відмінність у побудові речень в англійській та українській мовах. Наприклад, якщо термін «therapeutic ultrasound – ультразвукова терапія» не змінювати порядок слів, то переклад нічого очікувати відповідати правилам побудови українською, отже, термін втратить свою милозвучність.

6. Останнім способом перекладу двокомпонентних термінів є переклад із використанням різних прийменників, представлений 1 терміном (0,7%). Українська мова рясніє наявністю прийменників, що використовуються в передачі відношень між словами, а той час як в англійській ці відношення можна передати без використання прийменника при побудові атрибутивної конструкції. Розглядаючи структуру цього терміна, варто зазначити, що його два іменники збереглися при перекладі, а також був доданий прийменник: структура N+N перейшла в структуру N+prep+N.

1.2. Структура та особливості перекладу трикомпонентних термінів

Із загальної кількості відібраних для аналізу термінів трикомпонентні терміни склали 130 одиниць (40 %).

Найпродуктивнішою в цій групі термінів стала структура A+N+N, що включає 45 термінів, наприклад: «ventricular fibrillation detection – детекція шлуночкової фібриляції», «recommended replacement time – рекомендований час заміни», «electrical current leakage – витік електричного струму». Другу позицію розділили структури N+N+N та A+A+N, що склали по 28 та 27

термінів відповідно. Прикладами до структури, що складається з трьох іменників, є "battery life term - термін служби батареї", "heart wall rupture - розрив стінки серця", "radio frequency ablation - радіочастотна абляція". Структура A+A+N може бути представлена такими термінами, як "multiprogrammable cardiac device – мультипрограмований кардіологічний пристрій", "acute myocardial infarction – первинний інфаркт міокарда", "grounded electrical equipment – заземлене електроустаткування». Далі йдуть структури N+A+N, за допомогою якої було утворено 6 термінів та N+prep+N+N, яка налічує 3 терміни. Приміром, N+A+N представлена такими прикладами: «cardio acceleratory reflex – рефлекс прискореної роботи серця», "rate responsive mode - частотно-адаптивний режим", а прикладами N+prep+N+N служать такі одиниці, як "end of service indicator - індикатор закінчення терміну служби", "programming of lead polarity - програмування полярності електродів". У найменшій групі термінів виявилася структура N+N+V, що з 2 термінів: «parameter interlock exists – існує взаємна блокування параметрів», «parameter warning exists – для параметра є попереджувальне повідомлення». Крім того, до цієї групи увійшли структури N+N+A і V+N+N, яким належить по 1 терміну: "charge circuit inactive - ланцюг набору заряду неактивна", і "get parameter set - отримання набору параметрів".

Крім того, у групі трикомпонентних термінів було виявлено 51 термін, який зберіг свою структуру під час перекладу українською мовою. Найбільше таких термінів виявилось у структури A+A+N, у якій 20 з 27 термінів зберегли під час перекладу частини мови, до того ж усі 20 термінів було перекладено калькуванням. Прикладами є: «limited left thoracotomy – обмежена ліва торакотомія», «intermittent electrical connection – нестійкий електричний контакт», «static magnetic fields – статичні магнітні поля». Структура A+N+N містить 18 термінів із 45, які не змінили свою структуру при перекладі, наприклад: «high arrhythmia burden – значний тягар аритмії», «automatic capacitor formation – автоматичне формування конденсатора»,

«upper tracking rate – верхня частота відстеження» . Із загальної кількості трикомпонентних термінів даної структури 17 одиниць було переведено за допомогою родового відмінка, а 1 за допомогою калькування. Структура N+N+N включає 13 термінів з 28, що зберегли часткову структуру і переведених з використанням родового відмінка. Прикладами у цій структурі є такі терміни: data collection preferences - параметри збору даних, device status indicator - індикатор стану пристрою, status bar display - вид рядка стану. З наведених вище даних видно, що в трикомпонентних термінах 30 одиниць із збереженою структурою було переведено за допомогою родового відмінка, а 21 одиниць способом калькування.

Далі перейдемо до розгляду найпродуктивніших способів перекладу трикомпонентних термінів. Під час аналізу зібраного матеріалу було виявлено, що найбільш продуктивним способом перекладу трикомпонентних термінів є переклад за допомогою родового відмінка, на частку якого припало 47 термінів. Другим за продуктивністю виявився спосіб перекладу за допомогою калькування, який становив 32 терміни. Наступним за продуктивністю став переклад одного з компонентів групою слів, що склав 14 термінів. Найбільш непродуктивними виявилися спосіб перекладу за допомогою прийменників, що увібрав у себе 10 термінів, переклад із використанням опущення та переклад із зміною порядку слів атрибутивної групи, які склали по 6 та 4 термінів відповідно. Розглянемо кожен із способів докладніше.

1. Найчастішим способом виявився переклад за допомогою родового відмінка, що становив 47 термінів (41,3%).

2. Другим за частотою використання став спосіб перекладу - калькування, що увібрав у себе 32 терміни (28%). Приклади представлені у Таблиці 6.

Таблиця 6. Термін, його переклад та контекстне значення.

Wireless telemetry session	Сесія бездротової телеметрії	If you place a programming head over the device during a <i>wireless telemetry session</i> , the magnet in the programming head always suspends tachyarrhythmia detection.	Якщо ви розміщуєте програмуючу головку над пристроєм під час сесії бездротової телеметрії, магніт у програмуючій головці завжди призупиняє виявлення тахіаритмій.
----------------------------	------------------------------	--	---

Калькування є одним із найпоширеніших способів перекладу. Даний спосіб застосовується там, де збереження послідовності побудови терміна в мові оригіналу не спотворює смислову складову терміна при перекладі. Тож якщо розглядати термін «atrial refractory period – передсердний рефрактерний період», можна побачити, що ці компоненти зберегли свої позиції і частини мови під час перекладу. Така схема стосується всіх термінів аналізованої групи.

3. До наступного частотного способу відноситься переклад одного з компонентів групою слів, що пояснюють, в якому нараховано 14 термінів (12,3%). Приклади представлені у Таблиці 7.

Таблиця 7 – Термін, його переклад та контекстне значення.

High voltage shock	Удар струмом високої напруги	The device can deliver a <i>high-voltage shock</i> if the defibrillation terminals are touched.	Якщо потрогати контакти дефібрилятора, прилад може ударити струмом високої напруги.
Initial interrogation parameter	Набір параметрів первинного опитуванн	The [Get...] button opens the Get Parameter Set	Під час натискання кнопки [Get...] відчиниться вікно

Іноді калькування або перестановки компонентів недостатньо, щоб повною мірою відобразити зміст або призначення того чи іншого поняття, тому перекладачі вдаються до додавання компонентів. Якщо розібрати термін «cardiac compass report» на окремі компоненти та перевести їх, то вийде, що з двома компонентами не виникне труднощів при перекладі, а саме cardiac – серцевий та report – звіт, а функція слова compass – обхват, обходити навколо

цього терміну буде незрозуміла україномовному читачеві. Варіант перекладу обходити навколо має на увазі цикл, що в свою чергу вказує на безперервну діяльність, з цього виходить, що cardiac compass report це звіт про серцеву діяльність. Однак у контексті позначено певний період цієї діяльності: "Звіт про стан серцевої діяльності видає картину стану пацієнта за останні 14 місяців", що вказує на відстеження стану функціонування серця. У результаті, зважаючи на всі перелічені аспекти, виходить цілісний переклад у вигляді звіту про стан серцевої діяльності.

4. Далі слідує переклад за допомогою прийменників, у якому налічується 10 термінів (8,8%). Приклади представлені у Таблиці 8.

Таблиця 8 – Термін, його переклад та контекстне значення.

External defibrillation equipment	Оснащення для зовнішньої дефібриляції	Keep external defibrillation equipment nearby for Immediate use whenever tachyarrhythmias are possible or intentionally induced during device testing, implant procedures, or post-implant testing.	Оснащення для зовнішньої дефібриляції повинне бути поряд і бути готовим до негайного використання під час виникнення тахіаритмії під час тестування приладу, імплантаційних процедур або після імплантаційного тестування.
-----------------------------------	---------------------------------------	---	--

Відомо, що прийменники служать для іменника з іншими словами і можуть займати позицію або перед іменником, або перед визначенням, що

відноситься до цього іменника. У вихідній мові зв'язок між компонентами визначається позицією, яку вони займають у терміні або реченні, у той час як в українській мові для вираження відносин між компонентами використовують прийменники. Так, у терміні підшкірний електрод для дефібриляції прийменник займає позицію перед іменником і виражає цільове значення.

5. Одним із найменших виявився переклад за допомогою опущення, що становив 6 термінів (5,3%). Прикладами є "audible tone pattern - звуковий сигнал", "lead connector pin - штекер електрода", "lead pin cap - ковпачок електрода" і т.д. Словосполучення audible tone при перекладі з англійської означатиме чутний звуковий сигнал, а pattern – особливість, модель. Очевидно, що перекладач вважав за необхідне опустити пару складових компонентів, які не несуть у собі смислового навантаження.

6. Найменшу групу склав спосіб перекладу зі зміною порядку слів атрибутивної групи, що складається з 4 термінів (4,3%). Приклади представлені у Таблиці 9.

Таблиця 9 – Термін, його переклад та контекстне значення

Initial setup procedure	Першочергова процедура налаштування	The patient does not need to interact with the monitor other than performing the initial setup procedure.	Пацієнту не потрібно працювати з манітором. Достатньо лише <i>першочергової процедури налаштування..</i>
-------------------------	-------------------------------------	---	--

Implanted guide wire	Імплантований проволочний провідник	Move objects made from conductive material (for example, an <i>implanted guide wire</i>) well away from all electrodes before delivering a high voltage shock.	Перед високовольтним розрядом приборить якомога далі предмети, які виготовлені із струмопровідних матеріалів (наприклад, імплантований проволочний провідник).
----------------------	-------------------------------------	---	--

Встановлені правила розташування компонентів у словосполученні чи пропозиції в англійській значно відрізняються від правил українською мовою, тому іноді доводиться вдаватися до використання способу перекладу із зміною порядку слів. Розглянемо докладніше першому прикладі: «initial setup procedure – початкова процедура настройки». Як видно з прикладу, зміни зазнали два останні компоненти. У словосполученні *setup procedure* ключове слово стоїть наприкінці, тому переклад на українську мову здійснюється інверсією, тобто праворуч наліво. Це можна пояснити різницею у поглядах на тема-рематичне членування в англійській та українській мовах. Важливо, щоб під час перекладу інформаційна структура (зміст) не змінювалася.

1.3. Структура та особливості перекладу чотирьохкомпонентних термінів

Групу чотирьохкомпонентних термінів склали 24 термінологічні одиниці від загальної кількості термінів (8,3%).

У цій групі термінів найпродуктивнішими структурами виступають A+N+N+N і A+A+N+N, кожна з яких становить 6 термінів. Прикладами моделі A+N+N+N є такі одиниці: "implantable cardioverter defibrillator device - імплантований кардіовертер-дефібрилятор", "live rhythm monitor window - екран моніторингу ритму в реальному масштабі часу". Прикладами моделі A+A+N+N є: "automatic daily battery voltage - автоматичні щоденні вимірювання напруги батареї", "anterior right ventricular patch - передній відділ правого шлуночка". Наступною за продуктивністю виявилася структурна модель A+N+A+N, що склала 4 терміни, наприклад: "high voltage biphasic shock - високовольтний біфазний розряд", "fixed burst pacing therapy - лікувальна процедура із застосуванням залпової електрокардіостимуляції", "Single chamber atrial mode - однокамерний передсердний режим". Структура N+A+N+N увібрала 3 терміни: «rate responsive bradycardia pacing – частотно-адаптивна стимуляція при брадикардії», «pacemaker mediated tachycardia intervention – втручання при тахікардії, обумовленої кардіостимуляцією». Були виявлені по 2 терміни, відповідні структурам A+A+A+N і N+A+A+N, наприклад: «active implantable medical devices – активні медичні пристрої, що імплантуються», «battery operated implantable device – імплантований пристрій, що працює від батареї». Остання структура, що налічує 1 термін, виявилася N+N+N+N: «radio frequency telemetry system – радіочастотна телеметрична апаратура».

У групі чотирьохкомпонентних термінів лише 3 одиниці з 24 зберегли свою часткову структуру при перекладі. Дві одиниці з трьох належать структурі A+A+A+N, а остання належить до структури N+A+A+N. Варто зазначити, що 3 терміни, що зберегли структуру, були перекладені калькуванням. Приклади, що зберегли структуру мовних частин: "active implantable medical devices - активні імплантовані медичні пристрої", "sensed atrial ventricular interval - сприйнятий передсердно-шлуночковий інтервал" і "sensing intrinsic cardiac activity - сприйняття власної серцевої активності".

Перейдемо до розгляду особливостей перекладу чотирьохкомпонентних термінів. Найпродуктивнішим способом виявився переклад за допомогою

родового відмінка, який становив 7 термінів. Наступними за продуктивністю стали переклад за допомогою калькування та переклад з використанням прийменників, що увібрали по 6 одиниць кожен. Одним з найбільш непродуктивних способів став переклад з одного з компонентів групою слів, що склав 4 одиниці, а саму нечисленну групу склав переклад прийомом опущення, до якого відноситься 1 термін.

1. У проаналізованому матеріалі виявлено 7 термінів (28%), які були перекладені за допомогою родового відмінка. Приклади представлені у Таблиці 10.

Таблиця 10 – Термін, його переклад та контекстне значення.

Non-sustained ventricular tachyarrhythmias episodes	Епізоди нестабільної шлуночкової тахіаритмії	This trend may help you to correlate patient symptoms (such as palpitations) to <i>non-sustained ventricular tachyarrhythmias episodes</i> and may indicate a need for further investiga- tion of the status of the patient.	Цей тренд допомагає скорегувати симптоми пацієнта (такі, як пришвидшене серцебиття) з епізодами нестабільної шлуночкової тахіаритмії та може вказувати на необхідність подальшого дослідження стану пацієнта.
--	---	--	---

Приклади наочно ілюструють, що останній компонент англійського терміна при цьому способі перекладу українською мовою переноситься перше місце. Розглянемо з прикладу «non-sustained ventricular tachyarrhythmias episodes – епізоди нестійкої шлуночкової тахіаритмії». В українській мові слово episodes перейшло перше місце, а решту терміна було перекладено без змін. З цього можна зробити висновок, що важливу роль грає членування на тему і рему, що відрізняється у двох мовах, що розглядаються.

2. Наступним за продуктивністю виявився переклад за допомогою калькування, що становив 6 термінів (24%). Приклади у Таблиці 11.

Таблиця 11 – Термін, його переклад та контекстне значення.

Active implantable medical devices	Активні імплантовані медичні прилади	This standard applies to <i>Active Implantable Medical Devices</i> (AIMD) intended to treat bradyarrhythmias.	Цей стандарт застосовується до активних імплантованих медичних пристроїв (AIMD), призначених для лікування брадикардії.
------------------------------------	--------------------------------------	---	---

Багато багатокomпонентні терміни складаються зі слів, у яких вже є еквіваленти, що історично встановилися, що можна спостерігати з представленої вище таблиці. Тому найчастіше калькування стоїть серед найпродуктивніших способів перекладу термінів. Але слід зазначити, що чим більше терміну компонентів, тим складніше утворювати зв'язки між цими компонентами, тому переклад калькуванням зустрічається рідше, ніж у двокомпонентних термінів.

3. Далі слідує переклад з використанням прийменників, що увібрав у себе 6 термінів (24%). Приклади у Таблиці 12.

Таблиця 12 – Термін, його переклад та контекстне значення.

Battery operated implantable device	Імплантовані прилади, працюючі від батарейки	In some countries, explanting <i>battery operated implantable devices</i> is mandatory because of environmental concerns.	У деяких країнах видалення імплантованих приладів, працюючих від батарейки, необхідне, у наслідок турботи про навколишній світ.
-------------------------------------	--	---	---

Українська мова багата на використання прийменників, тому що вони допомагають виражати зв'язки між компонентами. В англійській мові ці зв'язки передаються за рахунок положення того чи іншого слова у поєднанні слів чи реченні. Дані відмінності видно на прикладах, представлених в таблиці, наприклад, *battery-operated* дослівно означає керований батареєю, але дана побудова стилістично не характерна для української мови, тому правильним перекладом цього словосполучення буде додавання прийменника між компонентами, який вкаже на залежність одного слова від іншого : працюючий від батареї.

4. Наступним виявився переклад одного з компонентів групою слів, що нараховує 4 терміни (20%). Приклади у Таблиці 13.

Таблиця 13 – Термін, його переклад та контекстне значення.

Live Rhythm Monitor window	Екран моніторингу ритму в реальному масштабі часу	The Live Rhythm Monitor window displays ECG, Leadless ECG, Marker Channel, and telemetered EGM waveform traces.	На екрані моніторингу ритму в реальному масштабі часу відображаються ЕКГ, Безелектродна ЄКГ, дані Marker Channel з анотаціями отриманих маркерів.
Fixed burst pacing therapy	Лікувальна процедура із застосуванням імпульсної електрокардіостимуляції	Emergency fixed burst pacing therapy delivers maximum output pacing pulses to the ventricle at The selected Interval	Терапія екстреного фіксованого імпульсного стимулювання подає максимальні імпульсні сигнали для стимуляції шлуночка на обраному інтервалі.

Цей спосіб перекладу ефективний у тому випадку, коли в мові-реципієнті немає еквіваленту, тому перекладач змушений передавати значення терміна за допомогою пояснення. У терміні «live rhythm monitor window» опис вимагає першого компонента, що означає щось живе, що діє на даний момент. У зв'язку з тим, що в українській мові відсутній однокомпонентний еквівалент даної одиниці, при перекладі довелося розширити його значення, у результаті слово live стало означати реальний масштаб часу.

5. Найменш продуктивним виявився переклад з використанням прийому опущення, який становив 1 термін (4%): «implantable cardioverter defibrillator device – імплантований кардіовертер-дефібрилятор». У даному багатокомпонентному терміні є семантично надлишкова одиниця, представлена словом device і вказує на те, що імплантований кардіовертер-дефібрилятор це пристрій. В українській мові імплантований ім'я спочатку вказує на те, що мова йде про пристрій.

1.4. Структура та особливості перекладу п'ятикомпонентних термінів

П'ятикомпонентні терміни становили 7 одиниць (2,5%) від загальної кількості взятих для аналізу термінологічних одиниць.

Всі терміни були розподілені за 3 структурними моделями, де найпродуктивнішими виявилися A+A+N+N+N та A+N+N+N+N, кожній з яких належить по 3 терміни. Першу структуру репрезентують такі приклади, як "coated implantable pulse generator device - імплантований електрокардіостимулятор з покриттям", "coated implantable cardioverter defibrillator device - імплантований кардіовертер-дефібрилятор з покриттям". Усі три терміни структурної моделі A+A+N+N+N були перекладені зміною порядку слів. Прикладами другої структури є такі терміни: "right ventricular amplitude and pulse width - амплітуда і тривалість правошлуночкового імпульсу", "high voltage delivery pathway impedance - імпеданс шляху

проведення струму високої напруги". Один термін, що залишився, має структуру $pr+A+A+A+N$. Приклад самої непродуктивної структури представлений терміном «post ventricular atrial refractory period – постшлуночковий передсердний рефрактерний період». Прикладів збереження структури частин мови під час перекладу у п'ятикомпонентних термінів виявлено був.

Найчастішим способом перекладу у цій групі є зміна порядку слів атрибутивної групи, що склала 5 термінів. Також були виявлені такі способи перекладу, як калькування та переклад групою слів, що пояснюють, на які припадає по 1 терміну відповідно.

1. Найпродуктивнішим способом перекладу п'ятикомпонентних термінів виявився переклад за допомогою зміни порядку слів, що склав 5 термінів (71,4%). Приклади представлені окремо від таблиці, оскільки дані терміни відносяться до найменування схем, представлених у інструкції, отже, контекст у них немає: «coated implantable cardioverter defibrillator device – імплантований кардіовертер-дефібрилятор з покриттям», «coated implantable pulse generator device – імплантований електрокардіостимулятор з покриттям».

У всіх представлених термінах перший компонент coated під час перекладу стоїть на останньому місці. Тут значної ролі грає різницю у тематичному членуванні. Так, в українській мові, важлива інформація про пристрій пішла на останнє місце, тоді як в англійській вона є ключовою і стоїть на самому початку. Така різниця в актуальному членуванні речень двох мов, що ми розглядаємо, спостерігається дуже часто. Говорячи про структуру термінів, слід зазначити, що в мові оригіналу вони повністю збігаються, а при перекладі структури значно відрізняються один від одного. Перекладна структура першого терміна виглядає як $A+A+N+N+N \rightarrow A+N+N+conj+N$, а другого: $A+A+N+N+N \rightarrow N+prep+A+A+N+conj+N$. Прикладами цих структур є такі терміни: «coated implantable cardioverter defibrillator device – імплантований кардіовертер-дефібрилятор з покриттям» та «coated cardiac resynchronization therapy device – пристрій для серцевої ресинхронізуючої терапії з покриттям».

2. У цій групі багатокомпонентних термінів калькування становило 1 термін (14,3%). Приклад у Таблиці 14.

Таблиця 14 – Термін, його переклад та контекстне значення.

Post ventricular atrial refractory period	Постшлуночковий й предсердечний рефрактерний період	The Post Ventricular Atrial Refractory Period is available in dual chamber pacing modes <...>.	Постшлуночковий предсердечний рефрактерний період застосування в двухкамерних режимах стимуляції <...>.
---	--	--	--

Цікавим є той факт, що *post* у мові оригіналу є окремим словом. Цей факт залежить від контексту і того, наскільки давно було написано текст, у якому зустрівся цей елемент. Сам префікс означає "після", "за" і додається до прикметників без дефісного написання: *postcolonial*, *postsurgical* і т.д. *Post* в англійській мові може використовуватися самостійно як прийменник, що означає «після»: “Your mouth will be extremely dry post surgery” [44]. У цьому контексті *post* це окреме слово. Однак для створення іменника знадобиться додавання дефісного написання: “Post-surgery care is vitally important”. В українській мові префікс не може знаходитися окремо від слова, саме тому при перекладі поєднання *post ventricular* було відтворено як *постшлуночковий*, не втративши при цьому свого значення. Що стосується структури, то в даному способі перекладу вона фактично збереглася: з *prep+A+A+A+N* перейшла до *A+A+A+N*.

3. Переклад за допомогою групи слів, що пояснюють, поряд з калькуванням склав 1 термін (14,3%). Приклад у Таблиці 15.

Таблиця 15 – Термін, його переклад та контекстне значення.

High voltage delivery pathway impedance	Імпеданс шляху проведення струму високої напруги	High voltage therapy values recommended at implant: <i>high voltage delivery pathway impedance</i> = 20–200 Ω	Значення параметрів високовольтної стимуляції, рекомендовані при імплантації: <i>імпеданс</i> <i>шлях</i> <i>у проведення струму високої напруги</i> = 20–200 Ω
---	--	---	---

Поєднання high voltage – струм високої напруги було переведено групою слів, що пояснюють, тому що в даному контексті неприпустиме використання альтернативного варіанту перекладу цього поняття - "Високовольтний". «Високовольтний» є характеристикою, а «струм високої напруги» вказує на кількість одиниць виміру електричного потенціалу. Це наочно демонструє те, що це два абсолютно різні поняття. У контексті увага звертається саме на кількість допустимих одиниць електричного опору (Ом), тому в даному випадку переклад за допомогою групи слів є єдино вірним. Якщо розглядати структуру терміна, то в оригіналі вона складається з одного прикметника та чотирьох іменників (A+N+N+N+N), а в мові перекладу за рахунок додавання додаткової пояснюючої одиниці вона трансформується в структуру, що складається з одного прикметника та п'яти іменників (N+N+N+N+A+N).

Поєднання high voltage – струм високої напруги було переведено групою слів, що пояснюють, тому що в даному контексті неприпустиме використання альтернативного варіанту перекладу цього поняття - "Високовольтний". «Високовольтний» є характеристикою, а «струм високої напруги» вказує на

кількість одиниць виміру електричного потенціалу. Це наочно демонструє те, що це два абсолютно різні поняття. У контексті увага звертається саме на кількість допустимих одиниць електричного опору (Ом), тому в даному випадку переклад за допомогою групи слів є єдино вірним. Якщо розглядати структуру терміна, то в оригіналі вона складається з одного прикметника та чотирьох іменників (A+N+N+N+N), а в мові перекладу за рахунок додавання додаткової пояснюючої одиниці вона трансформується в структуру, що складається з одного прикметника та п'яти іменників (N+N+N+N+A+N).

1.5. Структура та особливості перекладу шестикомпонентних термінів

Група шестикомпонентних термінів становила 2 одиниці від загальної кількості термінологічних одиниць (0,7%).

Наявні у цій групі терміни поділилися на дві структурні моделі. Перший термін представлений структурою A+A+A+N+conj+N+N, який переведено прийомом опущення: «wireless activated implantable devices with telemetry range – активовані бездротові пристрої, що імплантуються з телеметрією». Другому терміну, переведеному калькуванням, належить структура A+A+N+A+N+N: «digital dual chamber implantable cardioverter defibrillator – цифровий двокамерний імплантований кардіовертер-дефібрилятор».

Розглянемо докладніше способи перекладу термінів, що входять до групи шести компонентів. Термін, перекладений за допомогою калькування – "digital dual chamber implantable cardioverter defibrillator" - склав 50%. Всі складові даного шестикомпонентного терміна мають еквівалент в українській мові, проте при перекладі поєднання dual chamber, що має структуру прикметник + іменник (A+N), стало одним прикметником – двокамерний, через що структура терміна при перекладі не збереглася: A+A+N+A +N+N перейшла до A+A+A+N+N.

Другий термін - "wireless activated implantable devices with telemetry range" - був переведений опущенням. Англійський термін telemetry range становлять

два слова: телеметрія та діапазон значень. Сам термін "телеметрія" означає отримання інформації про значення вимірюваних параметрів, а слово "телеметрія" походить від давньогрецького τῆλε "далеко" + μέτροω - "вимірюю". Під час перекладу українською мовою інформація у тому, що це поняття включає у собі діапазон значень, буде зайвою, тоді як англійському властива мовна надмірність. Через опущення одного з компонентів структура терміна не збереглася, при перекладі загубилося одне іменник, структура A+A+A+N+conj+N+N перейшла до A+A+A+N+conj+N. Приклади контекстів до термінів наведено в Таблиці 16.

Таблиця 16 – Термін, його переклад та контекстне значення.

Wireless activated implantable devices with telemetry range	Активовані безпроводні імплантовані прилади з с телеметрією	The programmer lists all patients with <i>wireless activated implant- table devices with telemetry range</i> in the Patient Name list within the Find Patient window.	Програматор показує список усіх пацієнтів з <i>активованими безпроводними імплантованими приладами</i> з <i>телеметрією</i> , які знаходяться в радіусі дії телеметрії <...>.
---	---	---	--

ВИСНОВКИ

У результаті аналізу 300 багатокomпонентних термінів медичної техніки було виявлено, що найпродуктивніші структури складаються з поєднань прикметника та іменника. У двокомпонентних термінів переважають структури A+N та N+N, яким із 142 термінів належить 75 та 61 одиниці відповідно. У цій групі більшість термінів – 92 одиниці – зберегли свою часткову структуру при перекладі, більшу частину яких було переведено калькуванням (56,5%), і навіть з допомогою родового відмінка (43,5%). Групу найефективніших способів перекладу склало калькування (48,6%) переклад з використанням родового відмінка (33,8%), а також переклад за допомогою групи слів, що пояснюють (14,8%).

Найпродуктивнішою структурою у трьохкомпонентних термінів виявилася A+N+N, що склала 45 термінів зі 113, потім досить велика кількість термінів припала на структури N+N+N та A+A+N, які увібрали в себе по 28 та 27 термінів відповідно. Із загальної кількості одиниць 51 термін не змінив частини мови при перекладі українською мовою, де 30 термінів було перекладено з використанням родового відмінка (58,8%), а 21 термін способом калькування (41,2%). Продуктивним способом перекладу у групі трикомпонентних термінів виявився переклад за допомогою родового відмінка, що увібрав у себе 47 термінів від загальної кількості (41,6%), а також калькування, що склало 32 терміни (28,4%).

Найбільш частотними структурами чотирьохкомпонентних термінів, кількість яких склала 24 термінологічні одиниці, є A+N+N+N, A+A+N+N та A+N+A+N. З них лише 3 терміни зберегли свою часткову структуру і були перекладені калькуванням. Репрезентативними способами перекладу в цій групі термінів виступили переклад за допомогою родового відмінка, що становив 7 термінів (29,1%), а також переклад із використанням прийменників та калькування, в яких було нараховано по 6 термінів відповідно (25%).

У групі з 7 п'ятикомпонентних термінів однакова кількість одиниць припала на структури A+A+N+N+N та A+N+N+N+N, які склали по 3 терміни відповідно. Прикладів збереження структури групи з п'ятикомпонентних термінів виявлено був. Найбільш ефективним способом перекладу в цій групі термінів виявилася зміна порядку слів атрибутивної групи, що склала 5 термінів (71,4%).

Шестикомпонентні становили лише 2 одиниці від загальної кількості досліджуваних термінів, дана вибірка не є репрезентативною виявлення найбільш продуктивної структури побудови термінів. У процесі аналізу способів перекладу шестикомпонентних термінів було виявлено, що один термін було переведено калькуванням, а другий – прийомом опущення.

У термінологічних одиницях, що не зберегли свою структуру, при перекладі українською мовою атрибутивний компонент терміна, виражений іменником в англійській мові, як правило, переходить у компонент, виражений прикметником, і займає препозицію. Також трапляються випадки переходу прикметника до іменника з додаванням сполучних допоміжних засобів у вигляді прийменників. При перекладі з використанням групи слів, що пояснюють, додатковими словами найчастіше виступають іменники.

Підсумковий аналіз показав, що найпоширенішим способом перекладу є калькування, проте була виявлена залежність між числом компонентів у термінах і способами перекладу. Чим більше компонентів входить у термін, тим рідше використовується переклад за допомогою калькування, при цьому більш частотним виступають такі способи перекладу, як переклад за допомогою родового відмінка та переклад із зміною порядку слів. Також для трьох- та чотирьохкомпонентних термінів характерний переклад з використанням прийменників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Безчотнікова А. Комп'ютерні та відеоігри як соціальнокомунікаційний феномен. Діалог : Медіа-студії. 2015. Вип. 20. С. 246–252.
2. Бугайчук Р. Українська ігрова локалізація: складнощі, успіхи й перспективи. Vertigo. URL: <https://vertigo.com.ua/ukrainskaihrova-lokalizatsiiaskladnoshchi-uspikhy-i-perspektyvy/> (дата звернення: 16.01.2023).
3. Відеогра. Словник: портал української мови та культури. URL: <https://slovnyk.ua/index.php?swrd=%D0%92%D0%86%D0%94%D0%95%D0%9E%D0%93%D0%A0%D0%90> (дата звернення: 16.01.2023).
4. Головацька Ю. Б., Новосад Ю. І. Концепції локалізації відеоігор. Франкофонія в умовах глобалізації і полікультурності світу : зб. тез учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. С. 217–220.
5. Головащенко Л. С. Адаптація комп'ютерних ігор: перекладацький аспект. Proceedings of IX International Scientific and Practical Conference. Lviv: Scientific Publishing Center «Sci-conf.com.ua», 2022. Р. 1337–1340.
6. Головащенко Л. С. Вплив мовної адаптації аудіовізуального контенту на міжкультурну комунікацію. Міжкультурна комунікація в контексті глобалізаційного діалогу: стратегії розвитку : зб. тез учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф., частина 1. Одеса, 2022. С. 17–20.
7. Дудик П. С. Стилїстика української мови: навчальний посібник. К.: Академія, 2005. 368 с.
8. Єльцова С., Алаєва Л. Локалізація комп'ютерних відеоігор. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2019. № 43. Том 4. С. 60–63.
9. Кальниченко О. А. Теорія перекладу. Харків: Народна українська академія, 2017. Ч. 1. 64 с.

10. Карабан В. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової та технічної літератури на українську мову. Нова книга, 2001. 577 с.
11. Коваль А.П. Практична стилістика сучасної української мови: підручник. 3-є вид., переробл. і допов. К.: Вища школа, 1987. 352 с.
12. Коломієць І. І. Стилiстика української мови: навчально-методичний посiбник для студентiв факультету української фiлологiї. Умань: ПП Жовтий, 2011. 146 с.
13. Корунець І. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник. Нова Книга, 2003. 448 с.
14. Красуля А.В., Кримова А.В. Елімінування лінгво- та соціокультурної лакуарності в аудіовізуальному перекладі (на матеріалі британських серіалів). Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія». Одеса : Видавничий дім «Гельветика». 2019. Вип. 42. Т. 3. С. 55–58.
15. Мацько Л. І., Мацько О. М., Сидоренко О. М. Стилiстика української мови: підручник. К.: Вища школа, 2003. 462 с.
16. Михайленко О.А. Поняття перекладацькі стратегії як складова стратегічної компетенції. Педагогічні науки. Випуск 121. 2014. С. 148-154.
17. Онищенко Ю. К. Глобалізація, локалізація та переклад: синоніми, антоніми чи взаємодоповнюючі поняття? Мовні і концептуальні картини світу : збірник наукових праць. Київ, 2005. Вип. 16. Кн. 2. С. 6–9.
18. Онищенко Ю.К. Локалізація програмних продуктів у англоукраїнському перекладі : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16. Київ, 2009. 15 с.
19. Пономарів О.Д. Стилiстика сучасної української мови: 220 підручник. 3-є вид., переробл. і допов. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. 248 с.
20. Рябокiнь Н.О. Поняття еквiвалентностi та адекватностi в перекладi. Колективна монографiя за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної

конференції «Мова і міжкультурна комунікація: теорія і практика». Полтава: ПДАА, 2021. С. С.180-189.

21. Рябокінь Н.О. Поняття еквівалентності, адекватності та повноцінності в перекладі. ВІСНИК Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (філологічні науки). № 3 (334) лютий 2020. С. 96-102.

22. Сосніна К. Основні вимоги лінгвістичної інтернаціоналізації webресурсів. Мова – Суспільство – Час : зб. статей за матеріалами XIII Міжнародної наук.-теорет. конф. «Аханівські читання» під егідою МАПРЯЛ. 2010. С. 304-308.

23. Стилїстика української мови (Теоретичні основи стилїстики. Художньо-виразові засоби мовлення) : навчально-методичний посїбник для студентів-філологів закладів вищої освіти / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, Ф-тет української філології, К-дра української мови та методики її навчання; уклад. І. І. Коломієць. Умань : Візаві, 2019. 240 с.

24. Сучасна українська літературна мова. Стилїстика / за заг. ред. І. К. Білодіда. К.: Наукова думка, 1973. 588 с.

25. Ahieieva V., Lyamar M., Audiomedial text and its features in modern linguistics. Scientific Notes of V. I. Vernadsky Taurida National University, Series “Philology. Journalism”. 2020. №31(70). P. 1–5.

26. Ardelean C. Localization: The new challenge for translators. A course for 1st year Master studies. Editura Conspress. Bucuresti, 2014. 83 p.

27. Basil H., Mason I. Discourse and the translator. Longman: Routledge, 1990. 272 p. 32. Berger J. After the end: Representations of post-apocalypse. University of Minnesota Press, 1999. 304 p.

28. Bernal-Merino M. A. The localisation of video games. A dissertation for the Degree of Doctor of Philosophy. London, Imperial College, 2013. 447 p. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/77017955.pdf>.